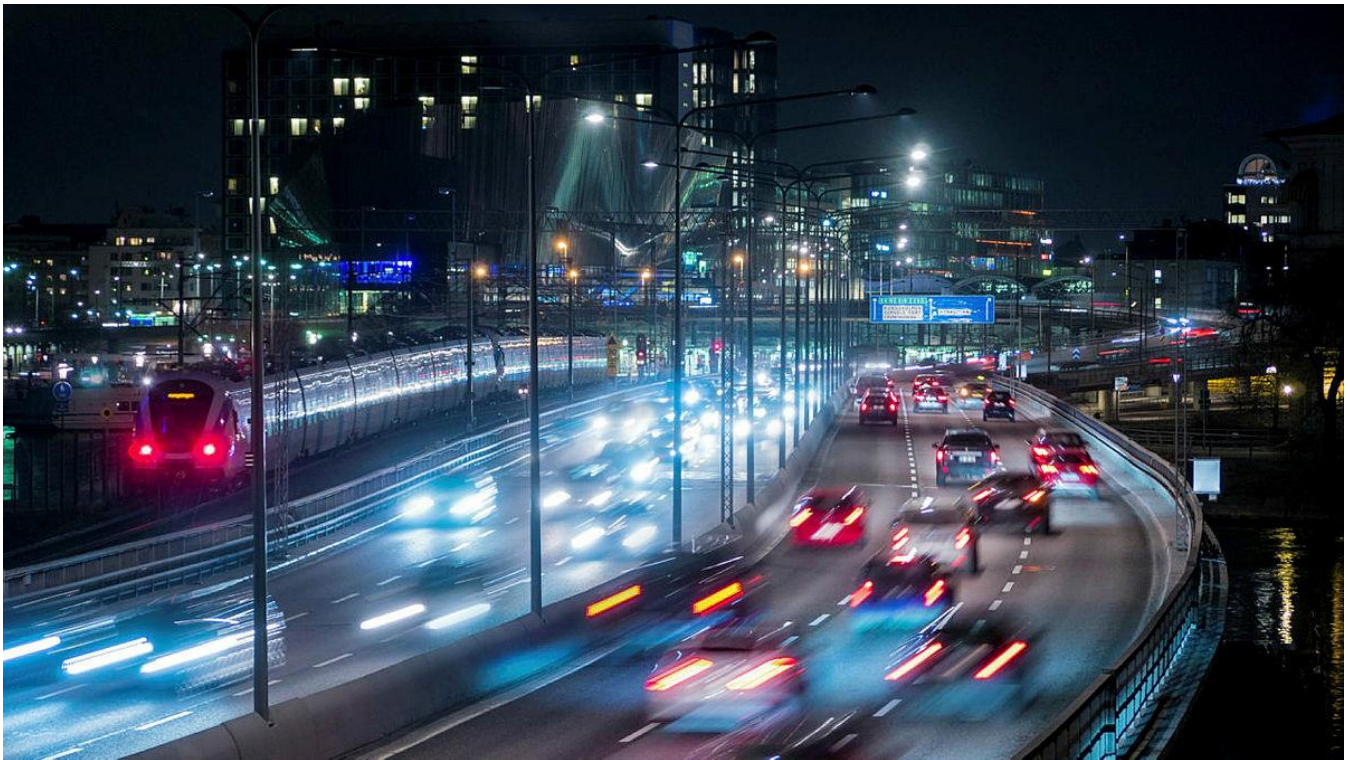

NVDB – Nationell vägdatabas

Inriktningsdokument

för utveckling av och samverkan kring NVDB 2019-2023

Dokumenttitel: Inriktning för utveckling av och samverkan kring NVDB 2019-2023

Skapat av: Tomas Löfgren

Dokumentdatum: 2019-05-13

Dokumenttyp: Rapport

DokumentID:

Ärendenummer: [Ärendenummer]

Projektnummer: [Projektnummer]

Version: 1.1

Publiceringsdatum:

Utgivare: Trafikverket

Kontaktperson: Tomas Löfgren

Uppdragsansvarig: Dennis Andersson

Förord

”Sedan 2014 finns ett inriktningsdokument framtaget som ska fungera som ett underlag för hur NVDB ska utvecklas, hur data ska tillhandahållas och hur NVDB-rådet ska samverka under kommande femårsperiod. Inriktningen ses över årligen för att fånga upp nya behov och större förändringar. Under 2017 har Trafikverket och NVDB-rådet betonat vikten av att strukturera om i inriktningsdokumentet för NVDB och prioritera utifrån ett antal målområden som har med samverkan, utveckling, ajourhållning och tillhandahållande av NVDB-data att göra.

I den nya versionen av inriktningsdokumentet försöker vi skapa en strategisk långsiktig syn på hur NVDB ska utvecklas under perioden 2019–2023. Liksom Trafikverket är en samverkansaktör i Geodatarådet och NVDB tillhör nationella grunddata, så är det naturligt att relatera arbetet med NVDB till det som görs generellt kring geodata. I enlighet med det har detta inriktningsdokument anpassats för att följa samma linje som den Nationella geodatastrategin.

Dennis Andersson, ordförande i NVDB-rådet”

Innehåll

<i>Sammanfattning av Inriktningsdokument</i>	5
<i>Vision</i>	6
<i>Målområden</i>	7
1. Vägdata är aktuella.....	8
2. Vägdata är användbara.....	9
3. Vägdata är tillgängliga.....	10
4. NVDB samverkan är välutvecklad.....	11
<i>Kontakt</i>	12

Sammanfattning av Inriktningsdokument

”NVDB (Nationell VägDataBas) ska betraktas som en av samhällets grunddatabaser och ska vara rikstäckande, d.v.s. i princip avses hela vägnätet i landet” (Regeringsbeslut, K96/1837/4). Uppdraget omfattade inledningsvis bilvägnätet, men har därefter utvecklats till att även omfatta nät för cykel- och gångtrafik. NVDB används internt inom Trafikverkets verksamhetsområden, men nyttjas även externt i stor omfattning. Trafikverket ansvarar för förvaltningen av NVDB.

Dokumentet ”Inriktning för utveckling av och samverkan kring NVDB 2019-2023” är ett strategiskt dokument där man utifrån NVDB:s vision definierat målområden för att i ett femårigt perspektiv rikta in förbättringsinsatser och leva upp till de förväntningar och utmaningar som ställs på innehållet i NVDB och organisationen kring dessa. Dessutom är syftet med inriktningsdokumentet att bidra till en samsyn och plattform bland berörda aktörer där information om vägar nationellt behövs.

Strukturen i NVDB inriktningsdokument 2019-2023 har justerats och anpassning är gjord för att passa tillsammans med Nationella geodatastrategin 2016-2020 och bättre knyta till Nationella planen för transportsystem 2018-2029. Fokus ligger på fyra målområden:

Mål 1 - vägdata är aktuella, fokus att förenkla datainsamlingen och korta ned ledtiden från datainsamling till användning samt att vägdata finns tillgängligt innan vägen öppnas för trafik eller kort tid därefter.

Mål 2 - vägdata är användbara, varje produkt i NVDB ska ha ett bestämt kvalitetskrav och varje produkt ska mätas för att se om den uppfyller dessa kvalitetskrav.

Mål 3 - vägdata är tillgängliga, NVDB ska fortsatt verka för en modern och stabil plattform där man enklare både kan välja och hämta utvalda vägdataprodukter i olika format anses vara viktigt och prioriterat.

Mål 4 - NVDB samverkan är välutvecklad, hela NVDB-konceptet är uppbyggd på samverkans principer där ett flertal aktörer samsas om att producera och ajourhålla vägdata. Det är viktigt att utveckla formerna för samverkan på ett sådant sätt att den stimulerar till aktivt vägdatautbyte, kunskapsutbyte, dialog och praktisk samordning.

NVDB-uppdraget i sig har en direkt koppling mot Transportpolitikens övergripande mål där man genom att uppnå de s.k. funktions- och hänsynsmålen säkerställer en samhällsekonomisk effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Som det främsta funktionsmålet har man identifierat tillgänglighet medan säkerhet, miljö och hälsa tillhör de s.k. hänsynsmålen.

Vision

NVDB är en del av den nationella digitala infrastrukturen med fokus på vägdata. Liksom vägar i sig utgör en del av samhällsinfrastrukturen och främjar tillväxten inom näringslivet är NVDB den digitaliserade motsvarigheten. Genom att arbeta mot att effektivisera processen kring vägdatainsamling och tillhandahållande för NVDB så närmar man sig visionen "Alltid aktuella data på väg".

NVDB:s verksamhetsidé är att tillhandahålla aktuell, lättillgängliga grunddata om vägtransportssystemet som tillsammans med annan lägesbunden data bidrar till stor samhällsnytta. För att uppnå visionen har ett antal målområden definierats utöver det löpande arbetet för att uppnå denna verksamhetsidé.

Målområden

För att uppnå NVDB:s vision "Alltid aktuella data på väg" bör en ökad grad av ajourhållning av grundläggande vägdata stimuleras. Att beskriva och tillgängliggöra nyttorna med NVDB är en framgångsfaktor både för att motivera indataleverantörer att leverera i tid och till rätt kvalitet och för att öka användningen av och samhällsnyttan med data från NVDB. För att vägdata ska ge maximal nytta bör de vara aktuella, lätta att använda och lättillgängliga.

För att uppnå dessa mål ska NVDB ha ett välutvecklat koncept för insamling, lagring och tillhandahållande. För en fortsatt hållbar utveckling av NVDB krävs dessutom en väl fungerande samverkan mellan involverade aktörer.

Önskemål om nya och förändrade data och tjänster i NVDB inkommer löpande. Som ett överordnat mål finns en bestämd inriktning att NVDB ska vara behovs- och nyttdriven. Dataprodukterna i NVDB måste kontinuerligt ses över utifrån att samhällets och användarnas behov förändras.

Som ett stöd finns dokumentet "Riktlinje för innehållet för NVDB" vars syfte är att ge en inriktning för vilket datainnehåll som ska finnas i NVDB utifrån att den ska betraktas som en grunddatabas, användning, nationell täckning och ha väl deklarerad kvalitet.

Här presenteras de fyra målområden som NVDB-rådet bestämt sig för att fokusera på för att bidra till att lösa de samhällsutmaningar som finns definierade i den Nationella geodatastrategin och av Trafikverket bestämda strategiska mål.

Mål 2019-2023

1

Vägdata är aktuella

2

Vägdata är användbara

3

Vägdata är tillgängliga

4

NVDB samverkan är välutvecklad

1 ■ Vägdata är aktuella

För att undvika dubbelarbete och stimulera samverkan mellan olika indataleverantörer och användare bör NVDB i princip byggas upp och ajourhållas genom registrering vid källan. Sedan 2001 har Trafikverket en överenskommelse med Sveriges kommuner, skogsnäringen, Transportstyrelsen och Lantmäteriet om ajourhållning och insamling av vägdata.

För att få ut en maximal samhällsnytta krävs nationell täckning och ständigt aktuella vägdata. För att uppnå aktuella vägdata krävs det att ledtiden från datainsamling till användning är kort och att vägdata finns tillgängligt innan vägen öppnas för trafik eller kort tid därefter.

Nuvarande arbetssätt att samla in och ajourhålla vägdata uppfattas av många som en krånglig och kunskapskrävande process som i sin tur resulterar i långa ledtider i flera led. Förenkling och effektivisering av dataprocessen har stor prioritet för att uppnå nytta för såväl medborgare, offentliga aktörer som näringsliv liksom hos Trafikverket och medlemmarna i NVDB-rådet som i sin verksamhet nyttjar NVDB frekvent.

Brister i aktualitet i NVDB kan få allvarliga konsekvenser och det är därför viktigt att alltid arbeta med förbättringsåtgärder i fokus. Avvikelsehanteringen är viktig för att snabbt kunna åtgärda fel och brister. Många användare upplever att rutinerna för avvikelserapportering är otydlig, det är svårt att veta vad en avvikelserapport ska innehålla samt hur den ska levereras och till vem.

Trafikverket ska primärt sträva efter att de system indataleverantörerna använder kan kommunicera relevant information. Det gäller såväl för information som redan nu levereras direkt till NVDB som för trafikregeldata som idag tas fram manuellt utifrån lokala trafikföreskrifter.

Trafikverket ska verka för att hantering och leverans av all NVDB-data kan ske så smidigt som möjligt.

I alla förekommande fall av indataleverans ska automatisk kontroll av data kunna genomföras innan lagring i NVDB.

NVDB-samverkan bidrar till att uppnå målet genom att:

1a. Medverka till att dataleveranser standardiseras och harmoniseras nationellt och att dataleverantörer (kommuner, skogsnäringen, Lantmäteriet, m.fl.) får hjälp i att utvärdera arbetsmetod för ajourhållning av vägdata.

1b. Medverka för att motivera dataleverantörerna att leverera vägdata med hjälp av goda exempel på egennyttan.

1c. Medverka för att utvärdera nya metoder för effektivare insamling av vägdata för att öka aktualitet och fullständighet på vägdata produkter i NVDB.

1d. Medverka för att säkerställa kortare ledtider från datainsamling till tillhandahållande, till exempel med automatiserad incheckning av dataleveranser.

1e. Medverka för att säkerställa att vägnät finns lagrat i NVDB innan vägen öppnas för trafik.

1f. Medverka för att beskriva, implementera och kontinuerligt förbättra arbetssätt för att snabbt uppdatera och åiterrapportera kundrapporterade avvikelser.

2 ■ *Vägdata är användbara*

För att NVDB ska vara användbart ska väginformationen i databasen vara enkel att använda, aktuell, fullständig och ha en känd kvalitet. Varje produkt i NVDB ska ha ett bestämt kvalitetskrav och varje produkt ska mätas för att se om den uppfyller dessa kvalitetskrav. Den uppmätta kvaliteten ska redovisas i form av metadata eller liknande. Det ska vara möjligt att bedöma hur data kan användas, utifrån den deklarerade kvaliteten.

Med känd och rätt kvalitet ökar tillförlitligheten och det är särskilt viktigt för bland annat blåljusverksamheten och krisberedskapen liksom hos skogsnäringen som i sina vägval kommer att få stora besparingar inte minst på miljön.

Behovet av hög kvalitet på informationen ökar allt mer vid transporter med fordon, då det som tidigare varit förarens egna beslut förflyttas till intelligenta stödsystem. Utvecklingen kring såväl uppkopplade som autonoma fordon kan komma att medföra nya omfattande krav på NVDB.

Det är också viktigt att NVDB innehåller data av nationellt intresse och inte blir lagringsplats för vägdata av enbart regionalt intresse eller av intresse för enskilda aktörer. Dataprodukterna måste årligen ses över utifrån att samhällets och användarnas behov förändras. Användarnas krav och önskemål ska vara utgångspunkt, men det måste alltid vägas mot kostnad/nytta.

En framtida inriktning för NVDB kan vara att innehållet begränsas till att omfatta vägnät med ett fåtal tillhörande företeelsetyper. Övriga företeelsetyper skulle finnas i andra databaser och knytas till NVDB via ett tjänstebaserat gränssnitt.

Det är genom att närma oss målet att ha aktuella och fullständiga vägdata som vi ökar tillförlitligheten och användbarheten.

NVDB-samverkan bidrar till att uppnå målet genom att:

2a. Medverka till att NVDB:s vägdataprodukter blir tillförlitliga genom att beskriva vilken kvalitet de har, att de kartläggs och redovisas löpande.

2b. Säkerställa tillgången till metadata som beskriver innehåll, kvalitet samt var NVDB-data och tjänster finns och hur man får tillgång till dessa.

2c. Medverka för att övervaka och eventuellt fånga in kravbilderna som efterfrågas med tanke på automatiserade och uppkopplade fordon.

2d. Säkerställa att arbetssätt för att kvalitetsgranska och validera data är beskrivna och implementerade.

2e. Säkerställa att vägdata kan levereras till och tillhandahållas från NVDB genom nyttjande av förekommande svenska och internationella standarder med stor spridning så att kommunikation mellan NVDB och andra datakällor förenklas.

2f. Säkerställa att kvaliteten i NVDB är rätt utifrån avvägningen kostnad/nytta.

3. Vägdata är tillgängliga

Digitaliseringen i samhället, nya möjligheter och nya användningsmönster ger ständigt nya krav på hur data ska tillgängliggöras. Ett krav är att det ska finnas lättillgängliga verktyg för att söka, visa och hämta vägdata.

Vägdata ska kunna kombineras med andra datamängder. Användare ska enkelt kunna ta reda på vilka vägdata som finns, vilken kvalitet data har och vad data står för. Att göra vägdata känd och lättillgänglig ingår i arbetet med att tillhandahålla NVDB-data.

Trafikverket ska fortsatt verka för en modern och stabil plattform där man enkelt både kan välja och hämta utvalda vägdataprodukter i olika format. Dessutom står man inför en viktig övergång till mer automatiserade hanteringar av data.

Att utveckla systemstöd och standardiserade tjänster för att göra vägdata tillgänglig för allt fler tillämpningsområden är en pågående process som bör anpassas kontinuerligt. I den ingår att fortsätta utvecklingen mot standardiserade bastjänster med maskingränssnitt, API:er, tydliga serviceåtaganden där professionella användare kommer att kunna integrera dessa i sina egna verksamhetssystem och på så sätt förenkla digitaliseringen av sina processer och tillhandahållandet av sina tjänster.

NVDB-samverkan bidrar till att uppnå målet genom att:

3a. Följa den nationella geodatastrategins vägledning för vidareutnyttjande av offentlig information samt, vid behov, ta fram kompletterande gemensamma riktlinjer för tillhandahållande av vägdata som uppmuntrar till insamling, bred användning, spridning och vidareutnyttjande.

3b. Beskriva tjänsterna i tjänstekatalogerna på geodata.se och nvdb.se så att de är lätta att förstå för breda användargrupper och tydligt klargör de tekniska, ekonomiska och juridiska förutsättningarna för att använda tjänsterna.

3c. Tillhandahålla API:er för NVDB-produkter som uppfyller användares krav så att de kan vara ett verksamt alternativ till egna databaser med geodata. Bastjänsterna i den nationella infrastrukturen måste vara långsiktigt hållbara.

3d. Säkerställa att vägdata kan erbjudas via redundant och säker åtkomst för blåljusverksamhet och krisberedskap i ett ansträngt läge, så att alla myndigheter alltid har säker tillgång till grundläggande geodata.

3e. Säkerställa att offentliga vägdata kan tillgängliggöras enligt öppna nationella och internationella standarder.

4. NVDB samverkan är välutvecklad

Hela NVDB-konceptet är uppbyggd på samverkansprinciper där ett flertal aktörer samsas om att producera och ajourhålla vägdata. Trafikverket och Lantmäteriet har initierat arbetet för att utveckla NVDB baserat på ett regeringsdirektiv från 1996.

Som ett led i att utveckla samverkan etablerades NVDB-rådet vars syfte är att hantera frågor som avser NVDB-verksamhetens inriktning och utveckling med fokus på att förse samhället med grundläggande data om det svenska bil-, cykel- och gångnätet. Som ett stöd finns dokumentet "Syfte med NVDB-rådet" beskriver bakgrund, arbetsform och syfte.

Samverkansparternas egen användning av NVDB är mycket viktig. De kan starkt bidra till att uppnå målet bred användning, inge förtroende och tyngd i marknadsföringen till övriga kunder och lyfta fram goda exempel. Det är viktigt att utveckla formerna för samverkan på ett sådant sätt att den stimulerar till aktivt vägdatautbyte, kunskapsutbyte, dialog och praktisk samordning.

NVDB-samverkan bidrar till att uppnå målet genom att:

4a. Analysera och klargör vilka olika juridiska, ekonomiska och andra styrmedel respektive mandat som krävs för att säkerställa att vägdata produktion och leverans till Trafikverket görs regelbundet av alla myndigheter och organisationer.

4b. Klargöra och löpande uppdatera behovet av samordning av aktiviteter med andra nationella strategier och samordningsinitiativ som har beröringspunkter till NVDB inriktningsdokument. (Trafikverkets digitaliseringsdirektiv, den nationella geodatastrategin, Inspire direktivet m.fl.).

4c. Ta fram och på nvdb.se synliggöra årliga handlingsplaner för samverkan mellan berörda myndigheter och företag kring inriktningsdokument. Handlingsplanerna ska klargöra ansvaret för de olika aktiviteterna som bedrivs i samverkan, vilka som deltar i dessa samt hur uppföljning sker.

4d. Ta fram en gemensam kommunikationsplan för att kommunicera nyttor och möjligheter med vägdata, särskilt med fokus på produktion, insamling och användning av vägdata. Att bygga upp informationsytter och marknadsföra vägdataprodukter och tjänsterna inom de relevanta forum för samverkan liksom publika åtkomliga dokument.

4e. Koordinera aktiviteter inom samverkan för NVDB för att bidra till att uppnå de övergripande transportpolitiska målen. Att försöka definiera samband mellan de förbättringsåtgärderna i NVDB med de funktions och hänsynsmål och preciseringar i dokument "Transportpolitiska övergripande mål".

4f. Delta i arbetet med gemensamma standardiserade specifikationer för geodata och tjänster inom Sverige och EU

Kontakt

För mer information om vägdata, om nyttor och hur du kan söka, hitta och titta på vägdata via Geodataportalen eller Lastkajen

kontakta nvdb@trafikverket.se eller besök www.nvdb.se.